מסורת הש"ס

[לעיל ד:]

[שם וש"נ]

[עירובין נג.]

ולא נהירא דאשכחן מיהא שהיו מוליכין רשויות כגון ארון ומזבחות [תוס' ישנים]

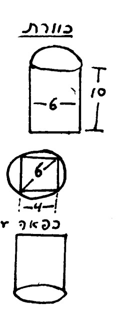

ונופו נוטה לרה"ר וזרק · מתחילת ד' לסוף ד' ונח אנופו: **שדי נופו כו'** · דחשיב אגב עיקרו דאית ביה ד' ודרב חסדא דלא כרבי ודלא כרבנן ליטנא אחרינא אמר אביי בדרב חסדא דהוי ברה"י אפי' רבנן מודו וכי פליגי רבנן בשדי נופו בתר עיקרו הוא דפליגי: **כוורת** · עגולה היא: **גבוהה י'** · כלומר אפי' גבוהה י' אם אינה רחבה ו' באמצעיתה חייב דהכתי חפץ בעלמא הוא ואינה רשות לעצמה דלא הוי רשות דאורייתא אלא גבוהה י' ורחבה ד' על ד' כדאמרי' בעירובין (דף נא·) דכל שיעורין דשבת צריך הן ואלכסונן ודבר עגול כי מרבעת לה מתוכו ומפקע עיגול שסביב הריבוע לא משכחת ביה ד' מרובעים אי לא הוי עיגולו קרוב לששה כדאמרינן גבי סוכה העשויה ככבשן (סוכה פ"א דף ז:) דעל כרחיך צריך שתמלא בתוכו אלכסון של ד' על ד' וכל טפח בריבועו טפח ותרי חומשי באלכסונו הרי ה' טפחים וב' חומשין ואביי לא דק ולחומרא הוא דלא דק ולהפרישו מאיסור שבת אף ע"ג דיש כאן אלכסון באינה רחבה ששה מחייב ליה מדרבנן עד דאיכא ששה אבל ודאי לענין קרבן לא מייתי אי הויא ה' טפחים וב' חומשין דהוי כזורק רשות: **רחבה ו' פטור** · דהוי רשות לעצמה ואכן ממשכן גמרינן °שהיו זורקין מחטיהן במלאכתן זה לזה *ולא היו זורקין רשויות וא"ת בדלא גבוהה עשרה נמי רשות לעצמה היא דהא שמה כרמלית ההיא לאו מדאורייתא הוה רשות אלא מדרבנן ולא להקל על דברי תורה בא כגון זו שיפטר מחטאת: **אי איפשר** · הואיל וגבוהה י' שלא יהא בה קרומיות מן הקנים שגבוהים מחבריהם של ערב ועולין למעלה מי' שהוא אויר מקום פטור וכיון דלא ניחא כולה ברה"ר לא הויא הנחה לאיחובי: **כפאה על פיה** · וזרקה אאינה רחבה ו' קאי: **ז' ומשהו חייב** · אם גבוהה ז' ומשהו עדיין חייב וכ"ש פחותה מכן אלא אפילו גבוהה ז' ומשהו דאיכא למימר הואיל ומחיצותיה למטה וקיי"ל הלכה למשה מסיני דאמרינן לבוד (א) אכתי כולה ניחא ברה"ר דכי מטיא פחות מג' סמוך לקרקע ואמר בהן לבוד והויא הנחה אכתי כולה באויר רה"ר היא וחייב: **אבל גבוה ז' ומחצה** · וה"ה לשני משהויין פטור דמכי מטא לפחות מגלשה סמוך לקרקע אמרינן לבוד במחיצותיה והרי היא כמונחת כמלאו שוליה למעלה מעשרה ואינה נוחה כולה ברה"ר ובשלא כפאה ליכא למימר לבוד דלא אמרינן לבוד אלא במחיצות והא מילתא בין לאביי בין לרבא דלאביי נמי מודה דבעינן הנחה כולה ברשות הרבים אלא דלאביי לא חשיב קרומיות אבל בהא מודה דבלא קרומיות איתא למעלה מי': **לתוכן עשויות** · להניח בהן דבש ולא לכופן כלפי מטה הלכך אין כאן תורת לבוד: **תשעה** · דוקא נקט דחזי לכתופי דאינו לא גבוה ולא נמוך: **וזרק** · מתחלת ד' לסוף ד': **מכתפי עילויה** · וכיון דצריך לרבים רה"ר הוא °בין רחב בין קצר: **גומא** · עמוקה ט': **מאי** · גבי רה"י דעשרה תניא לעיל (דף ו·) עמוקה כגובהה דקתני חריץ עמוק י' ורחב ד' רשות היחיד הכא מאי אי אמרי' מנחי ביה בני רה"ר חפצים שבידם עד דהדרי ואתו דרך שם ושקלי ליה ונמצא שצריכים לו רבים הלכך רשות הרבים הוא: ה"ג רבא אמר גומא לא מ"ט תשמיש ע"י הדחק לא שמיה תשמיש הלכך לאו צורך רבים הוא אלא כרמלית הוא: **אין מטלטלין** · דהוי רה"י לעצמה: **פחות מכן** · או בגובה או ברוחב מטלטלין,וא"ת פחות מי' ורחבה ד' כרמלית היא? לא גזור רבנן לבטולי מתורת כלים הואיל וכלי הוא: **מאי לאו** · האי וכן אסיפא נמי קאי דפחות מכן מטלטל לכתחלה אלמא רה"ר חשיב ליה ואוקמא בעמוק ט' דמשתמשין בו קצת: **לא ארישא** · אגבוהה י' ורחבה ד' דהוי רה"י קתני וכן בגומא:

נתכון

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ז' ומשהו וכו' הלכה למשה מסיני דאמרי' לבוד אפי' הכי חייב דכי מטיא כצ"ל ותיבת אכתי כולה ניחא ברה"ר נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה רחבה שהיו זורקין מחטיהן· עי' לקמן צו ע"ב דלמסקנא אמרינן דלא מצינו שהיו זורקין מחטין וצ"ע: שם ד"ה מכתפין עילויה בין רחב בין קצר. עי' לקמן צה ע"ב ברש"י ד"ה אי נימא וצ"ע:

מח' רבי וחכמים

*אמר אביי ברה"י דכ"ע לא פליגי כדרב

ד' אמות ברה"ר

חסדא אלא הכא באילן העומד ברה"י ונופו

חשיב בתר עיקרו דאית ביה ד'

נוטה לרה"ר וזרק ונח אנופו דרבי סבר אמרי'

*שדי נופו בתר עיקרו ורבנן סברי (א)לא אמרי'

-א- דהוי חפץ בעלמא -ב- רש"י

שדי נופו בתר עיקרו: *אמר אביי (ב)זרק כוורת

לרה"ר גבוהה י' ואינה רחבה ו' חייב רחבה

דהוי רשות בפני עצמה

ו' פטור רבא אמר (ג)אפי' אינה רחבה ו' פטור

ואין חייב אא"כ בולה בתוך י'

מ"ט אי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו

דגם שאמרינן לבוד עדיין כולה ברה"ר · אאיננה רחבה ו' קאי

למעלה מעשרה: כפאה על פיה: שבעה ומשהו

שמשרגיע ללבוד נחשבת מונחת ואינה כולה ברה"ר

חייב שבעה ומחצה פטור, רב אשי אמר אפי'

ולא ממשיכין כלפי מטה

שבעה ומחצה חייב מ"ט? מחיצות לתוכן

כיון שצריך לרבים רה"ר הוא · מתחילת ד' לסוף ד'

עשויות: *אמר עולא (ד)עמוד תשעה ברה"ר

ורבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב

-א-

מ"ט: פחות משלשה מדרס דרסי ליה רבים

-ב-

משלשה ועד תשעה לא מדרס דרסי ליה

ולא כתופי מכתפי תשעה ודאי מכתפין

עמוקה ט' רש"י ר' יוסף

עילויה א"ל אביי לרב יוסף גומא מאי? אמר

נחשב רה"ר · לא נחשב רה"ר

ליה (ה)וכן בגומא רבא אמר בגומא לא,מ"ט?

(אינה משמשת הרבים)

(ו)תשמיש על ידי הדחק=לא שמיה תשמיש

איתיביה רב אדא בר מתנא לרבא היתה

-1-

קופתו מונחת ברה"ר גבוהה עשרה ורחבה ד'

אין מטלטלין: לא (א)מתוכה לרה"ר ולא (ב)מרשות

-2-

הרבים לתוכה פחות מכן מטלטלין וכן

רש"י וקתני מטלטלין מתוכה לרה"ר אלמא נחשב כרה"ר

בגומא מאי לאו אסיפא? לא,ארישא איתיביה

נתכון

אמר אביי הכא באילן העומד כו' · תימה לר"י דטפי ניחא ליה למימר דפליגי בדרב חסדא ורב חסדא כרבי דלשטיה דאביי דלא שייכא פלוגתייהו. בדרב חסדא כ"ש דקשה לרב חסדא דהא איכא ברייתא לקמן בהזורק (דף ק· ושם) דלא כרב חסדא דפליגי רבנן ורבי מאיר בזורק למעלה מעשרה ונח בחור כל שהוא דר"מ מחייב משום דאמרי' חוקקין להשלים והוי כמונח ע"ג מקום ד' וחכמים פוטרין אלמא כולהו מודו דבעינן מקום ד' ברה"י ושמא י"ל דטעמא דרב חסדא דלא בעי' מקום ד' ברה"י משום דאמרי' ביתא כמליא דמי וחשיב כמונח על גבי מקום ארבעה אבל בכותל בעינן שיהא בחור ד' על ד':

רחבה ששה פטור · פר"ח דדוקא נקט ששה דדופני הכוורת יש בהן שני חומשין וצריך שיהא אויר ד' בתוך הכוורת וגבוה י' אף ע"ג דאין אויר גבוה י' אלא עם השולים מצטרפין עם האויר לענין גובה דהלכתא גידוד ה' ומחיצה ה' מצטרפין (עירובין דף צג· ושם) אף על גב דרש"י פי' דגידוד ה' ומחיצה ה' היינו שעשה מחיצה ה' על בור עמוק ה' אין פירושו נראה דהא תנן (שם פ"י דף צט: ולקמן דף צט.) בור וחוליתו מצטרפין ואם כן היכי פליג רב חסדא לומר אין מצטרפין כיון דמתניתין היא ובכל גגות (עירובין צג:) אמרינן בהדיא דמודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני י' אלא צריך לפרש דגידוד ה' ומחיצה ה' היינו שעשה מחיצה ה' על תל גבוה ה' ואין נראה פירוש ר"ח דהא עובי חוליות הבור מצטרף נמי לחלל הבור לארבעה משום דחזי למינח עליה מידי ולהשתמש כדאמר בפ' חלון (עירובין דף עח.) גבי מלאו כולו ביתדות אלא נ"ל הא דנקט הכא ששה לא דק כדפירש"י:

רחבה ששה פטור · שהכוורת עצמה נעשית רה"י כשתנוח והוי כזורק מרשות היחיד לרה"י דרך רה"ר דפטור כדאמר לעיל (דף ד·) דלא ילפי' זורק ממושיט ואפילו לר' עקיבא דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא הכא פטור דכל מקום שהיא מונחת חשיב רה"י* השתא משמע דפשיטא ליה לאביי דחשיבא כאילו נחה אחר שנעשה רה"י ובפ' הזורק (לקמן צט:) בעי ר' יוחנן בור ט' ועקר ממנו חוליא והשלימו לי' והניחו ברה"ר עקירת חפץ ועשיית מחיצה בהדי הדדי קאתו ומיחייב או לא וא"ת כיון דלא הויא מחיצה י' מעיקרא לא מיחייב בור י' ונתן לתוכו חוליא ומעטו מהו הנחת חפץ וסילוק מחיצה כו' וא"כ אביי דפשיטא ליה במחצלת דמבטל מחיצתה דקאמר התם בור ברה"ר עמוק י' ורוחב ח' וזרק לתוכו מחצלת וחלקו פטור משום דהשתא לא הויא רוחב ד' וכ"ש דפטור בעשיית מחיצה משום דכיון דלא הויא מחיצה עשרה מעיקרא לא מיחייב וא"כ הכא הוי ליה לחיובי מהאי טעמא כיון דלא הויא מחיצה מעיקרא הרי נח ברשות הרבים וחייב וי"ל דטעמא דאביי משום דלא חשיב לא עקירה ולא הנחה כי אתי בהדי הדדי והכא נמי לא חשיבא הנחה כיון דהנחה ועשיית מחיצה בהדי הדדי קאתו והא דפשיטא ליה לרבי יוחנן טפי בעשיית מחיצה מבסילוק מחיצה היינו משום דדילמא עקירה בעינן שתהא חשובה אבל בהנחה לא:

כפאה על פיה · נראה לריב"א דארחב ששה קאי וכי איכא שבעה ומשהו חייב דכשמגיעות המחיצות תוך שלש אין המחיצות גבוהות י' ועובי השולים אין מצטרפין דבעינן מחיצה הרואה את אויר הכלי שיהא גבוה י' ואע"ג דהיכא דכוורת גבוה י' מצטרפין השולים להיות על גבו רה"י כדאמר לעיל גבי בית שאין תוכו י' כו' וכיון דעל גבו רה"י פטור הזורק מ"מ כיון דאין גבוה י' אלא מחמת לבוד אין אויר פחות מג' מצטרף אלא א"כ יהיו המחיצות גבוהות י' לבד השולים דלא אמרינן לבוד אלא במחיצות כדפירש בקונטרס תדע דבשולים למטה לא אמרי' לבוד:

שבעה ומחצה פטור · דכשמגיעות המחיצות תוך ג' יש שם מחיצות עשרה לבד השולים והרי הוא רשות היחיד וחשיב כנח בתוכה שעה ושוב אינו מתחייב אע"ג דלאחר מכן טפל לארץ ובטל ממנה רה"י ונעשה כמונח ברה"ר אבל אינו רחב ו' אפי' ז' ומחצה חייב דלא אמרי' לבוד אלא במחיצות ומחיצות לא חשיבי אלא כשיש שם רחב ד' אבל כשאינו רחב ד' הרי הוא כשאר חפצים דעלמא ולא אמרינן לבוד: **אי** אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מי' . ולאביי לא חשיב קרומית ליחשב אגודו במקום פטור: **אמר** ליה וכן בגומא ·

נוכל

עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה יז:

מב ב מיי' שם הל' יט טוש"ע א"ח סי' שמה סעיף ו:

מג ג מיי' שם הלכה יט סמג לאוין סה:

מד ד מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף יוד:

מה ה שם סעיף יא:

נושא/מבנה

△ ב' דעות: אביי ורבא בענין זרק כוורת לרה"ר

נושא

1. עמוד ט' ברה"ר ורבים מכתפין עליו.
2. גומא עמוקה ט' תשמיש ע"י הדחק.

(עד עמ' ב')

מבנה

שיעורים שונים של עמוד באמצע רשות הרבים

△ קושיות על רבא דאמר (בענין גומא) תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש

ועוד דכל למעלה מי' פטר ר"ע [תוס' ישנים]

רבינו חננאל

אמר אביי ברה"י כ"ע לא פליגי דרה"י עולה עד לרקיע. והכא באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר וזרק מרה"ר ונח ע"ג נופו ר' סבר אמרינן שדי נופו בתר עיקרו ומרה"ר לרה"י זרק דהא יש בעיקר האילן ד' ורבנן סברי כיון דנופו ברה"ר נוטה מרה"ר לרה"ר זרק ולא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו וקי"ל כחכמים: **אמר** אביי זרק כוורת לרה"ר גבוה עשרה ורחבה ששה פטור כו' חזינן לרבותא מגאונים. פי' שמועה זו. וכן אמרו כוורת זו עשויה ממחצלת של קנים והיא עגולה והיא צריכה ששה מפני שתחתיה לא יעשה משווה מרובע אלא מגלגל. ובהיות בין זוית לזוית ד' טפחים והיא משופע ועולה ימצא יתרונן ב"ט.ואילו היתה מרובעת משווה לא הצריכה אלא רוחב ד"ט. ולא הצריכה ו"ט אלא במשופע כדי שימצא בה ד' משוין: ואנן קיבלנו מרבנן זכר אדונינו לברכה כי כוורת זו היא עגולה וצריך להיות חללה *)ו' טפחים על ו' טפחים מרובעות כדי להיחשב מקום רשות בפני עצמה.ואילו לא היה לה חלל **)ד' על ד' דיי לה מיהו כיון שיש בה חלל אינה חשובה רשות בפני עצמה עד שיהו בחללה ד' על ד' טפחים מרובעות וכוורת זו עם כתליה יש בה ו' טפחים על ו' טפחים מה' אצבעות בטפח נמצאו בה ו' אצבעות חסר אצבע עובי כותלה סביבותיה כשתסיר ממנה בעובי הכל אצבע לכל רוח נמצא חללה כ"ח אצבע על כ"ח אצבע וכל אצבע היא חומש טפח שכן יסדנו החשבון חמש אצבעות בטפח וקיימא לן בהדיא בחשבן מדוקדק כל אמתא ברבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא כשתחלק אלו כ"ח אצבעות לו' טפחים לכל טפח ה' אצבעות וב' אצבעות יתרון האלכסון על המרובע יבא ז' אצבעות לכל טפח נמצאו כ"ח אצבעות ד' טפחים על ד' טפחים חללה של כוורת בלא תוספת ובלא גירעון ולא אמרנו ה' אצבעות בטפח ממש אלא לפי שנוח למתלמד לבא החשבון הזה כלבו. אבל אם תעשהו ו' טפחים לפי חשבון תוציא עובי הכתלים אלו דברי אביי ורבא אמר אפילו אין רחבה ו' פטור אי אפשר לקרומיות של קנים שלא [יעלו] למעלה מי' וקי"ל דלמעלה מי' אין צריך ד' על ד' אלא אפי' קנה עולה למעלה מי' טפחים וזרק ונח על גביו פטור · כפאה על פיה וזרק אם גבוהה ז' ומשהו חייב כי ז' ומשהו וג' חסר משהו הרי עשרה ובעת תשלום למחיצות עשרה נחה על הקרקע לפיכך חייב. אבל אם הוא שבעה והצי ושלשה פחות משהו הנה עשרה ועוד נמצאת בעת שנוחה בארץ גבוהה מי' טפחים ואין רה"ר למעלה מי' ונמצא כמוציא מרה"י לרה"י. רב אשי אמר אפי' ז' ומחצה חייב שהמחיצות לתוכה הן עשויות ומבפנים אתה צריך ו' טפחים בזמן שנחה קרקעיתה בארץ והמחיצות עולות בי' טפחים אבל מהופכת נמצאת שנחה ע"ג קרקעיתה בהגעת קרומיות של קנים בארץ בפחות מעשרה טפחים וחייב: **אמר** עולא עמוד תשעה ברשות הרבים ורבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב מ"ט דכל פחות מג' רבים דורסין אותו וכארץ חשוב לפיכך הזורק ונח על גביו חייב מג' ולמעלה אינו נדרס שיותר הוא מכדי הרחק (ידו) [רגליו] של אדם בפסיעות וגם אין מכתפין בו שאין גבוה עד הכתף לפיכך אינו תשמיש הרבים כלל ואינו כרשות הרבים אלא הוא ככרמלית חשוב לפיכך פטור. אבל אם זה העמוד גבהו תשעה טפחים וודאי רבים מכתפין עליו וכרשות הרבים הוא. והזורק מרשות הרבים ונח על גביו פטור. והזורק מרשות היחיד ונח על גביו חייב. גומא פחות מעשרה מאי. רב יוסף אמר דין הגומא כדין העמוד. גומא ט' טפחים ברה"ר היא כמו העמוד. רבא אמר גומא לא מ"ט הילוך ע"י הדחק שמיה הילוך. אבל תשמיש ע"י הדחק לאו שמיה תשמיש. לפיכך אינה כרה"ר. ומותבינן עליה דרבא מהא היתה קופתו מונחת ברה"ר גבוהה י' ורחבה ד' אין מטלטלין מתוכה לרה"ר ולא מרה"ר לתוכה. כלומר כרה"י היא. פחות מכאן מטלטלין וכן בגומא מאי לאו אפחות מיכן קתני וכן בגומא כלומר מטלטלין מתוכה לרה"ר כי כרה"ר היא כמו עמוד ט' טפחים. ומשני לא כי קתני וכן בגומא אגבוה י' ורחבה ארבע קתני

ואסיקנא

---

*) נראה פשוט דצ"ל וצ"ל חללה ד' טפחים על ד' טפחים וכן מסיק אח"כ בסמוך וכ"ה בתוס' כשמו. **) נראה דצ"ל ואילו לא היה לה חלל כלל דיי לה.

מו א מיי' פ"ו מהלכות עירובין הל' ט סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח סי' תט סעיף ב:

כמו בקופה מיהו הא וכן דקיימים ביה לפ"ז לאו דוקא כצ"ל רש"ל

מז ב מיי' פכ"ד מהל' שבת הלכה י טוש"ע א"ח סי' שו סעיף כב וסי' שמה:

[ועי' תוס' חולין לו: ד"ה ואי אשמעינן ותוס' סנהדרין סג: ד"ה וסבול יום ותוס' זבחים יז. ד"ה הג"ה וכו' וקצ"ע בתוס' יבמות כג. ד"ה ואי אשמעינן]

מח ג מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה כד:

מט ד מיי' פי"ג מהל' שבת הלכה יא:

נ ה מיי' פי"ד מהלכות שבת הלכה יז סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמו סעיף א:

נא ו מיי' שם הל' טו:

נב ז מיי' פי"ב מהל' שבת הלכה יד:

מבנה
שלבים להסביר המקור בהנחת עירובו בבור

מבנה
◇ ב' דרכים להסביר ולתרץ המקור דין לשבות רבא

נושא [לעיל ו.]
איסקופה מקום פטור

הוה מצי למימר דע"כ לאסקופה מקום פטור הוא דהא אכתי לא תני מקום פטור ומיהו השתא נמי לא פי' דגבוה ג' ואינו רחבה ד' וא"כ לא בא לפרש איזהו מקום פטור ושמא מרישא שמעינן ליה עמוד גבוה י' ורחב ד' דהוי רה"י אבל אין רחב ד' הוי מקום פטור [ת"י]

מבנה
שלבים בהסבר (א) וקתני "אדם עומד..."

לפניו מימינו לשמאלו נגד גופו כצ"ל רש"ל

נ"י רש"ל

נתכוון לשבות ברה"ר והניח עירובו בבור:
למעלה מי' טפחים עירובו עירוב למטה מי'
טפחים אין עירובו עירוב היכי דמי-אילימא
בבור-דאית ביה עשרה "ולמעלה"=דדלאי
ואותביה, "ולמטה"=דתתאי ואותביה, מה לי
'למעלה' ומה לי 'למטה' הוא במקום אחד
שהבור רה"י והוא התכוון לשבות ברה"ר (עי' רש"י**)
ועירובו במקום אחר הוא אלא לאו בבור
שנחשב כרה"ר
דלית ביה עשרה וקתני "עירובו עירוב" אלמא
ודלא כרבא
תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש? זמנין
רש"י ורה"ר דקתני לעיל - לאו דוקא
אלא נתכוון לשבות בכרמלית
משני ליה הוא ועירובו בכרמלית ואמאי קרי
רש"י (נתכוון לשבות ברה"ר)
לה רה"ר לפי שאינה רשות היחיד וזמנין משני
רה"ר - דוקא קתני
ליה "הוא ברה"ר ועירובו בכרמלית ורבי היא
*דאמר "כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו
עליו בין השמשות" דלא תימא דחויי קא מדחינא
דלא שמיה תשמיש לרבים - שתשמיש ע"י הדחק לא שמיה תשמיש
לך אלא דוקא קאמינא לך *דתנן "אם היה
1
רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק
לתוכה ד' אמות חייב, וכמה הוא רקק מים?
2
פחות מי' טפחים, ורקק מים שרה"ר מהלכת
בו הזורק לתוכו ד' אמות חייב בשלמא "רקק,
רקק" תרי זימני חד בימות החמה וחד בימות
הגשמים וצריכא: דאי אשמעינן בימות החמה
דעבידי אינשי לקרורי נפשיהו אבל בימות
אימא לא נחשב רה"ר
הגשמים אימא לא, ואי אשמעינן בימות
הגשמים אגב דמטניף מקרי ונחית אבל בימות
החמה לא, צריכא, אלא "הילוך" תרי זימני למה
לי, אלא לאו ש"מ 'הילוך על ידי הדחק'=שמיה
הילוך 'תשמיש על ידי הדחק'=לא שמיה תשמיש
רש"י
ש"מ. אמר רב יהודה "האי 'זירזא דקני' רמא
וזקפיה רמא וזקפיה לא מיחייב עד דעקר ליה.
(א) מהברייתא דד' רשויות לעיל ו.
אמר מר *אדם עומד על האסקופה: נוטל
(ב)
מבעה"ב ונותן לו, נוטל מעני ונותן לו האי
רש"י -1- (בתמיה)
אסקופה מאי אילימא *אסקופת רה"ר, "נוטל
-2-
מבעל הבית" הא מפיק מרה"י לרה"ר ואלא
אסקופת רה"י, "נוטל מן העני" הא קא מעייל
-3-
מרה"ר לרה"י אלא אסקופת כרמלית, "נוטל
מכרמלית לרה"י
ונותן" לכתחלה, סוף סוף איסורא מיהא איתא
-4-
"אלא אסקופה-מקום פטור בעלמא הוא
כגון דלית ביה ד' על ד' וכי הא *דכי אתא
רב דימי אמר רבי יוחנן "מקום שאין בו ד' על
ד' טפחים מותר לבני רשות היחיד ולבני
רש"י
רשות הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו"
(ג) ברייתא ו.
אמר מר ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן
(ד)
לעני, מעני ונותן לבעל הבית "ואם נטל
ונתן שלשתן פטורין לימא תיהוי תיובתא
דרבא *דאמר רבא "המעביר חפץ מתחילת
ד' לסוף ד' ברשות הרבים אע"פ שהעבירו
דרך

טכל לומר דוכן בגומא הייט כלומר אפי' (א) גבוה ט' הוי רה"ר דמכתפין בה ע"י הדחק וכ"ש פחות מתשעה דיותר נוח להשתמש בה וכן משמע בסמוך דקאמר אברייתא דמייתי מאי לאו וכן בגומא אסיפא משמע דכל פחות מי' מטלטלין *כמו בקופה: **ואי** אשמועינן בימות הגשמים כו' · בצריכותא אחא סגיא דאי תנא אחא זימנא רקק הוה מוקמינא ליה בדדמי ליה להכי תנא תרי זימני רקק אלא כיון דמשכחת צריכותא עביד כאילו תנא בברייתא בהדיא רקק בימות החמה ורקק בימות הגשמים*:

לא מיחייב עד דעקר לי' ממקומו · תימה מאי קמ"ל פשיטא דלא מיחייב כיון דלא עקר ועוד מה שייך הכא הך מילתא וי"ל דקמ"ל דאע"ג דדרך להוליכם בענין זה שאינן קלין לטלטלן ואי כמו עומד לכתף (ב) דאמרי' לעיל (דף ה:) דחייב אפ"ה פטור ומשום דלעיל איירי בכיתוף עמוד ט' ברה"ר ורבים מכתפים עליו נקט ליה הכא ודוקא רמא וזקפיה דכשהגביה ראשו האחד חוץ לד' אמות עדיין ראשו השני מונח בתוך ד' וכשחוזר ומשליך ראשו [הב'] חוץ לד' אמות עדיין אינו מתחייב דהוי כמגרר החפץ עד שהוציא ראש החפץ חוץ לד' אמות והגיעו דאע"פ שחוזר ומושכו לחוץ פטור שלא נעשית המלאכה בבת אחת אבל אם מגרר זירזא דקני בבת אחת עד חוץ לד' אמות או מרה"י לרה"ר חייב כדאמרינן (לקמן המצניע דף צח:) בגונב כיס בשבת היה מגרר ויוצא פטור משום דאיסור שבת ואיסור גניבה באין כאחד ואומר ר"י דאם מגלגל חבית ד' אמות ברה"ר או מרה"י לרה"ר חייב דהוי כמו מגרר דאינו נח כלל אבל מגלגל תיבה שהיא מרובעת פטור דהוי כמו רמא וזקפיה דא"א שלא תהא נחה קצת:

לימא תהוי תיובתא דרבא כו' · פרש"י (ג) אע"פ שהעבירו למעלה מי' דהוי מקום פטור ולא נהירא דא"כ ה"ל למיפרך מרבנן דאמרי (לעיל דף ה:) המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ומאי פריך נמי לימא תהוי תיובתא דרבא לימא הא רבנן קיימי כוותיה ועוד דבהמוצא תפילין (עירובין דף צח:) תנן עומד אדם ברה"י ומטלטל ברה"ר ובלבד שלא יוציא חוץ לד' אמות ודייק בגמרא הא הוציא חייב חטאת לימא מסייע ליה לרבא דאמר רבא המעביר כו' ולפי' הקו' מה ענין זה לזה לכך נראה כפי' ר"ח דמפ' שהעבירו דרך עליו שהעבירו *לפניו נגד גופו דה"א כיון שהגיע כנגדו הוי כמונח וכמאן שלא העביר ד' אמות יחד ומשני התם לא נח דאין זה הנחה *[דרך עצמו]:
אף

נתכוון לשבות ברה"ר · המערב עירובי תחומין עירובו קונה לו שביתתו שם שיוכל לילך משם לכל רוח אלפים כאילו שבת שם וצריך שיתכוון לקנות שביתתו במקום שיכול לאכול שם עירובו אם היה רוצה לאוכלו שמתוך כן מועיל לו עירובו לקנות שביתה דמקום פיתא גורם דהתם שייך אינש ואע"פ שהוא בתוך העיר כשקדש היום: **למעלה מי' טפחים עירובו עירוב** · קס"ד דיכול ליטלו בשבת: **אי נימא בבור דאית ביה י'** · עמוק: **ומאי למעלה דדלאי ואותביה** · שהגביהו והניחו למעלה מי' מקרקעיתו של בור: **ומאי למטה דשפלאי ואותביה** · שהשפילו והניחו למטה מי' התחתונים אמאי עירובו עירוב הרי הבור רה"י הוא משפת אוגנו ולמטה וכל שמונח בו, ברה"י הוא מונח וכיון דנתכוין שתהא שביתתו ברה"ר ולא הניח עירובו על שפת הבור נמצא הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר ואינו יכול להוציאו מרה"י לרה"ר לאוכלו: **אלא לאו** · האי "למעלה מי'" דקתני, בבור דלית ביה י', וה"ק אם קרקעיתו של בור למטה מי' דהוי הבור חללו י' והוי רה"י אין עירובו עירוב כל מקום שהונח שם אם קרקעיתו של בור למעלה מי' דה"ל חללו פחות מעשרה עירובו עירוב ולא חשיב ליה כמונח בכרמלית אלמא תשמיש לרבים חשיב ליה: **הוא ועירובו בכרמלית** · כגון שהיה בור זה בבקעה ונתכוון לשבות על שפתו ובור נמי כיון דלא עמוק י' כרמלית הוא: **ואמאי קרי ליה** · נתכוון לשבות ברה"ר: **לפי שאינה רה"י** · דאילו הואי האי בור בחצר אפילו עמוק י' עירובו עירוב: **וזמנין משני ליה** · רה"ר דוקא קתני ובור שהוא פחות מי', כרמלית הואי כדאמרינן דלא שמיה תשמיש, ודקשיא לך היכי מצי מפיק ליה על כרחיך קניית עירוב בין השמשות איתא כשקדש היום והוא ספק יום ספק לילה: **ור' היא דאמר** · בעירובין (דף לד:) דשבות שגזרו חכמים באיסורי שבת, לא גזרו עליה אלא 'בשבת ודאי' ולא בין השמשות הלכך מכרמלית לרשות הרבים שבות בעלמא הוא ובין השמשות ראוי ליטלו משם ולאוכלו לפיכך קנה עירוב: **ולא דחויי קא מדחינא לך אלא דוקא קאמינא לך** · דלא שמיה תשמיש לרבים: **רקק** · גרוויל"א ומים צפין עליו: **ורשות הרבים מהלכת בו** · שעוברין בתוכו רקק ברגליהם: **פחות מי'** · שאין המים עמוקים י': **חייב** · שהוא כרשות הרבים גמורה: **אלא הילוך תרי זימני למה לי** · ליתני בסיפא "ורקק מים שברה"ר הזורק לתוכו חייב", "רה"ר מהלכת בו" לאשמועינן דבעינן שיהא נורך לרבים, למה לי, הא מרישא שמעינן ליה אלא להכי הדר תנייה-דוקא שיהא הילוך לרבים דאף על גב דע"י הדחק הוא, שמיה הילוך, אבל אם היה נורך רבים לתשמיש, לא חשיב רשות לרבים: **זירזא דקני** · חבילה של קנים ארוכים: **רמא וזקפיה רמא וזקפיה** · הוליכו אמות הרבה ברשות הרבים כענין הזה שלא נטלו כולו מן הקרקע אלא זקפו והשליכו וחזר וזקפו והשליכו אין זו עקירה: **אסקופת רשות הרבים** · כגון אסקופת מבוי שאין עליה תקרה ואין גבוה ג' מן הקרקע ולחי של מבוי לפנים הימנה: **רשות היחיד** · כגון עומדת תחת התקרה או לפנים מן הלחי או גבוהה י' ורחבה ד': אסקופת כרמלית אינה גבוהה י' אלא רחבה ד' היכי קתני נוטל לכתחילה סוף סוף איסור דרבנן איכא: **ומקום פטור** · מקום שאין בו ארבע על ארבע הוא מקום מסויים שיש לו ראש רחב קצת וגבוה ג' ועומד סמוך לרשות היחיד ולרה"ר והכי מוקים לה בעירובין בגבוה ג': **ובלבד שלא יחליפו** · והכי נמי קתני לעיל ובלבד שלא יטול מן העני ויתן לבעל הבית:
דרך

עירובין לג: לד: לה. [עת:]

לקמן ק:

הגהות
הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמר ליה וכו' כלומר אפי' גבוה ט' הוי רה"ר דמשתמשים בה על ידי הדחק: (ב) ד"ה לא וכו' כמו עומד לכתף תוך ד' אמות דאמרי' לעיל: (ג) ד"ה לימא וכו' פירש"י. נ"ב פי' פרק המוצא תפילין דף צח: ע"ש תוס' ד"ה והאמר:

עירובין ס. פה: קא:

עירובין צח: ע"ש

רבינו חננאל

ואסקופא הילוך ע"י הדחק שמיה הילוך. תשמיש ע"י הדחק לאו שמיה תשמיש כרבא והא דאמר רב יהודה זירזא דקני פי' חבילת קנים רמא וזקפה כגון שהיתה מוטלת [ע"ג הקרקע] והגביה הקצה האחת והאחרת מונחת ע"ג קרקע. והעמידה והשליכה אפי' כל היום לא נתחייב שהרי לא הגביהה כלל ואינו חייב עד דעקר ומנח הנחה היא: הא דא"ר יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' טפחים מותר לבני רה"ר ולבני לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו מרשות זה לזה ועל זה הדרך העמדנו זו הברייתא דתניא אדם עומד על האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו נוטל מן העני ונותן לו ובלבד שלא יטול מבעל הבית לעני ולא מן העני ויתן לבעל הבית כגון זה הוא שא"ר יוחנן שלא יחליפו. ולא יטול מבעל הבית ויתן לעני כו' ואם נטל מבעה"ב ונתן לעני או מן העני ונתן לבעה"ב פטור. ואמרי' נימא תהוי תיובתא

רב נסים גאון

זמנין משני ליה [הוא] ברה"ר ועירובו בכרמלית ור' היא דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות ועיקר דבריו של ר' בברייתא במס' עירובין בפרק בכל מערבין (דף לג) דתניא נתנו באילן למעלה